

*Професор кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент
Тюріна Оксана Володимирівна*

ФОРМУВАННЯ ЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ПРАВООХОРОНЦІВ

Питання формування етичних якостей правоохоронців вкрай актуальні та проблемні, особливо в умовах морального занепаду, який уразив нині українське суспільство. Особливої значущості етичні якості представників правоохоронних органів набувають у часи звернення суспільства до правових гуманітарних цінностей, до проблем розбудови суспільства та держави на правових засадах. В умовах, коли людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека проголошені Конституцією України найвищою соціальною цінністю, на перший план висуваються проблеми забезпечення та захисту її прав і свобод. Тому формування етичних якостей майбутніх правоохоронців нині стає не менш значущим, ніж набуття ними теоретичних знань та прищеплення відповідних професійних навичок.

Етичні якості працівників правоохоронних органів є невід'ємною складовою їх службової діяльності, професійного статусу, необхідним елементом виконання ними своїх фахових функцій. Тільки працівники з розвиненим почуттям честі, гідності та совісті здатні правильно, самокритично, принципово оцінювати свої вчинки, ефективно виконувати свою високу місію, підтримувати престиж своєї професії та особистості.

Етичний зміст діяльності правоохоронців потребує від них специфічного ставлення до своєї професії, підвищеного почуття професійної і моральної відповідальності за свої дії, оскільки така службова діяльність спирається не лише на юридичні, а також на етичні засади, що обумовлює більш відповідальне ставлення до прав, свобод, а також честі та гідності громадян.

Етичні якості, які повинен розвивати в собі кожен правоохоронець, передбачають: - розвинуте почуття справедливості; - гуманістичне мислення та ставлення до людей; - чесність, неупередженість, принциповість, - порядність та щирість у веденні службових справ; - почуття обов'язку, дисциплінованість, добросовісність, - витримку, стриманість, доброзичливість, ввічливість; - сміливість, мужність, відданість своїй роботі, - патріотизм. Етичні знання, почуття, переконання, потреби, що реалізуються як у процесі виконання працівником правоохоронних органів своїх професійних обов'язків, так й у побуті, повинні базуватися на таких моральних цінностях, як добро, обов'язок, честь, совість і т. ін.

Для професії правоохоронця етичні якості мають особливий сенс, оскільки істинні законність і правопорядок у суспільстві встановлюються там, де представники правоохоронних органів спираються на морально-правові принципи гуманізму, справедливості, законності, патріотизму, незалежності, гласності.

Належні етичні якості правоохоронців передбачають закономірне

дотримання ним узвичаєних норм і принципів моралі в процесі виконання службових обов'язків, їх впровадження в правоохоронну діяльність, подолання помилок і морально-фахових деформацій. Тільки тоді працівник правоохоронного органу одержує моральне задоволення, коли він як професіонал діє відповідно до моральних принципів і норм.

Етичні якості правоохоронців знаходять свій прояв у ставленні працівника до своєї професійної діяльності та її результатів (як особи-професіонала); у відносинах з колегами по роботі (як члена робочої групи); у спілкуванні з громадянами (як представника влади), а також у таких основних зовнішніх формах, як манери поведінки (мовна, рухова, слухова, зорова); культура мови, зовнішнього вигляду, організації робочого місця тощо.

Формування особистості правоохоронця відбувається поетапно. Насамперед, на етапі усвідомлення працівником свого призначення, коли відбувається певна адаптація, ознайомлення зі службовими і функціональними обов'язками та специфікою роботи служби чи підрозділу. Етап формування працівника як професіонала характеризується певною самостійністю у службовій діяльності, набуттям окремих навичок, виробленням власного стилю і культури праці та ін. Етап досягнення вершин професійної майстерності настає після багатьох років (для кожного індивідуально) роботи або взагалі не настає. Даний процес проходить під впливом суспільства, його ціннісних настанов, моральних принципів та норм, а також соціального призначення правоохоронної діяльності, що полягає у встановленні справедливості, задоволенні правових потреб та законних інтересів соціальних суб'єктів.

Етичні якості правоохоронців забезпечують реалізацію моральних принципів в умовах професійної діяльності фахівців, сприяють успішній реалізації професійних обов'язків, допомагають уникати помилок, обирати найбільш правильну, високоморальну лінію поведінки у різноманітних ситуаціях службової діяльності, слугують підвищенню репутації, престижу даної професії, підтримки їх честі та гідності, й як наслідок – підвищення авторитету Української Держави.